

lanim pregrinjalom, v katero se truplo položi. Če je kateri izmed kardinalov z papežem v rodu, pokriva truplo na obrazu in rokah z belim dragocenim pajčolanom, sicer pa to stori papežev hišnik. K nogam rajnega se dene rudeča žametna mošnja, v kateri so zopet 3 mošnjice enake barve. V eni je toliko zlatih, v drugi srebrnih in v tretji bakrenih denarjev, kolikor let je pokojni kot papež vladal. Dva papeževa strežnika pogrneti zadužič rudeč židan prt čez truplo, potem pa se truga zapre in zabije. Ta truga iz cipresinega lesa se položi potem v večo trugo iz svinca, v katero je ime papeža, število let vladarenja, den in leto njihove smrti vrezano. Viši kamornik rimske cerkve in papežev hišnik svinčeno trugo zapečatita, katero potem še v večo leseno trugo denejo. V tej trojni trugi hranjenega mrliča prenesejo v kamrico nad vrati na desni strani korske kapele. Tu toliko časa ostane, dokler se lastni grob priredi, ali pa zavoljo smrti novega papeža predjati mora. In če so si rajni papež poseben grob izvolili, se njihovo truplo še le za leta dni tje prenese.

Za dušo rajnega se opravljajo 9 dni zadušnice, ki se tretji den po smrti začne. Zjutraj vsaki den ima zaporedoma eden kardinalov v korski kapeli črno sv. mešo. Sred kapele je mrtvaški oder in 12 gorečih sveč iz rumenega voska okrog. Ta oder stoji tukaj do sedmega dneva, ko je veliki, prekrasni „katatak“ ali mrtvaški oder sred velike šentpeterske cerkve postavljen. Konec vsake sv. meše se „Libera“ poje in odveza deli. — Zraven tega se bere prvi den zadušnic v Petrovej cerkvi še 200 črnih sv. meš, druge dni pa po 100, razuntistih, ki se povrh tega še v samostanskih cerkvah služijo. Deveti den pa ima eden kardinalov, zato izvoljen, na spomin rajnega papeža slovesno besedo ali pridigo; potem grejo vsi pričujoči kardinali okrog katafalka in petero tistih, ki so za rajnim imeli mrtvaško cerkveno opravilo, ga z blagoslovljeno vodo pokropi in med molitvijo z kadilom pokadi. Ko se „Requiescat in pace“ (naj počiva v miru) zapoje in vsi „Amen“ odgovorijo, se podajo iz cerkve in obredi pogreba so končani.

Lovro Herg.

Gospodarske stvari.

Kdor sadunosno drevje zasaja, naj preudari, kaj in kam zasaja.

Če si hočemo sadunosnih dreves na vrtih, ob njivah, na travnikih in pašnikih, ob potih in cestah nasaditi, moramo prej dobro preudariti, da si zemlji in legi primerne sadne sorte izberemo. Vsaka sadna sorta hoče si drugo zemljo in bode le tedaj obilno rodila, ako je v zemlji in v lego prišla, ki je njeni naravi ravno najbolj primerna. Zato je pri zasajanju sadunosnih dreves velike

previdnosti in opaznosti treba. Moramo si lastne skušnje v posvet jemati, pa tudi skušane sadjereje za svet in pomoč prositi, kajti pogrešek v izbiranju sadunosne sorte je večidel z občutljivo zgubo na denarju zvezan. Namen vsega zasajanja sadunosnih dreves je gotovo ta, da dobimo o svojem času od zasajenih dreves obilen pridelek. Zato pa moramo tudi le po izraščena, močna in z lepimi, mnogimi tankimi koreninami obraščena drevesa, ki nas z delom vred, z koli itd. težek denar stojijo, zasajati. Če pa potem po nekterih letih v našo nejevoljo vidimo, da še le posajene za dragi denar nakupljene jablanice, hirajo in nič kaj prida naprej ne morejo, se še le v svojo občutljivo škodo prepričamo, da ta sorta sadunosnih dreves ni ne za našo zemljo, ne za našo lego. Izbira sadunosnih dreves je bila tedaj kriva. Zgubljen je potrošen denar, zgubljeni obresti njegovih, zgubljen pri sadjereji toliko dragi čas, večkrat pa tudi vse veselje do sadjereje in smrtna sodba ji je podpisana. „Sadjereja v naših krajih ne kaže“ se sliši iz ust tako ukanjenih gospodarjev in vendar je, če se reč od prave strani pogleda, vsa krivica le na gospodarjevi strani. Ko bi bil namesto jabelk, rajši črešnje, gruške ali katero drugo primerno sorto sadunosnih dreves posadil, gotovo bi mu bila obilo rodila in vspeh njegovega truda in njegove marljivosti bi bil očitviden in obilno poplačan. Zato hočemo našim sadjerejem in prijateljem sadjereje v sledečih vrsticah natanko povedati in razložiti kaj vsaka sorta sadunosnega drevja od zemlje lege in podnebja zahteva in imeti hoče, da bode potem mogel naslonjen še na lastne skušnje v podanem primerleju pravo sorto odbrati. Ako imamo zemljo prav globoko prstno rodovitno, naplavljeno in bogato na prsti, z dnom, ki vodo rado prepušča ali pa milo, ilovičasto ali pa ne preveč apnevitoglinasto zemljo, za tako zemljo se odbere jablana, ki bode na nji dosti obilo hrane našla in v prav orjaško drevo vzrastla. Ako je pa zemlja pusta, revna na hrani, na taki zemlji jablana le bolj pičlo rodi. Pa tudi še v peščeni zemlji, če so le njeni spodnji deli dosti vlažni in zemljišče samo na sebi ne presuho, jablana še vedno raste in rodi, če tudi ne preobilno.

Kar se lege tiče, ima jablana rajši bolj prosto stališče; vlažna, nizka, zaprta lega, kder se v spodnjih njenih delih voda nabira in zastaja, za jablane ne kaže. Ravno tako tudi šotasta zemlja ne. V taki legi mladi les ne zazori in v zimskem mrazu konec vzame. V taki legi navadno tudi cvet pomrzne. Prav priležno in nasveta vredno je pa hribe na severozahodni in celo na severni strani z jablani nasajati. Take lege imajo tudi ob hudi poletni vročini in suši še vedno saj v spodnjih delih nekaj vlage v sebi. Tudi cvet v takih legah spomladi tako lahko ne pozebe, ker drevesa pozneje poženo in cvesti začne in jablance v njih obilno rodé. Celó v precej visokih goratih legah 500—600 metrov jablane še storé,

če so le proti ostrim vetrom zavarovane, ki cvet in mladike pogubé. Posebno dobro je, če so taki nasadi od visoko ležečih gozdov proti hudim mrzlim vetrom zavarovani.

Kakor jablana tako zahteva tudi gruška močno, rodovitno in globokoprstno zemljo, pa le tedaj dobro stori, če je spodnje dno zemljišča zadosti vlažno. Gruška zahteva toplo proti ostrim burji zavarovano lego, zlasti zlahtnejše sorte z debelim sadom. Te morajo toplo, zavarovano stalisče za uspešno rast imeti, da močne burje težki in lepo barvani sad ne potrosijo in da tako popolnoma zrelo na drevju postane.

Druge sorte gruš, ktere imajo bolj droben sad, posebno pa vse moštнице tudi po visokih goratih krajih dobro stori (600 metrov visoko) in prav obilno moštnega sadja obrodé. V takih legah, ki so posebno vetrovne in burne, je bolje srednje visoka drevesa zasajati, kakor pa taka, ki prav visoko rastejo. Ako pa hočemo drevje zasajati ob potokih, na vlažnih celo na mokrotnih travnikih ali pa v bolj globoko ležečih zaprtih dolinah in legah, tam bodemo z najboljšim uspehom našo domačo češpljo zasajali. Celo na spašnikih in travnikih, ki spomladi dalj časa pod vodo stojé, češplja še vendar lepo raste in rodi, ker ji voda ne škoduje, marveč vlažna zemlja ugaja. Če pa je taka lega že bolj topla in rodovitna, če ima globoko ilovičasto zemljo, se smejo mesto češplje slive, mirabele in renklodi saditi. Popolnoma nasprotno zemljo in lego ko češplja zahtevajo črešnje in višnje. Posebno slednja raste še v kamenitem zemljišču, po višinah in strminah pa tudi po peščenih zemljiščih. Je tedaj posebno nasvetovanja vredna, da se z njo nerodovitni bregovi in pašniki obsadijo, ker tam močno rodi. Tudi ob cestah in visoko goratih krajih 600 metrov visoko še rodi in je dobro take kraje z višnjami obsaditi.

Ko višnja še v senčnati legi stori in še na severni plati bregov raste, zahteva črešnja bolj toplo solnčnato stališče posebno pa prosto lego. Močvirnasta zemlja, vlažna zaprta lega za črešnje ne velja. Tople višine in strmine, zlasti pašniki po goratih rebrih, kakor jih je še semtertje najti, če tudi nimajo posebno rodovitne zemlje, so posebno za orehove nasade priležne.

Če zemlja za posajeno sadno sorto ni priležna, se morajo posamezne hibe odpraviti. Iz premočvirnega zemljišča se mora voda odpraviti, presuba zemlje zamočiti, pusta prst vzboljšati, široke jame za posajanje izkopati, dobra zemlja navoziti in tako bode tudi posajeno drevje vzpevalo in trud nanj obrnjen povračalo.

Čebula orjakinja (Riesenzwiebel).

Pridelovanje čebule na debelo je za kmeta in vrtnarja zelo koristna in hasnovita stvar. Seveda je treba tudi tukaj prave sorte izbrati in jo skrbno obdelovati. Tako vsega priporočanja vredna sorta čebule je čebula Malkova, čebula orjakinja, ki

kot poljska in trgovinska čebula vsemu temu odgovarja, kar se od dobre čebule pričakuje. Ta sorta je velika, lepo izraščena, plošnatookrogla, trda čebula glavatica, meri poprek počez nad 11 centimetrov, na viš pa 9 centimetrov, je svitlo mesene barve, ima trdo, ko srebro belo meso sladkega pa vendar ostrega okusa, in je posebno rodovitna. Potikavne ali sadivne čebulice so drobne, mogoče jih je tedaj voliko v malem zavoju na daleč brez velikih stroškov poslati in imajo tudi še to dobro lastnost, da ne grejo lahko v seme. Seme in tudi sadivne čebulice bode gotovo priskrbel trgovec Berdajs v Mariboru, kdor se pa hoče neposredno na veliko semensko štacuno obrniti, ta naj piše v Prago pod napisom: „Ernst Bahlsen“ semenska kupčija v Pragi. Skušbe je stvar gotovo vredna.

Kako z koščeno moko ravnati, da dobro gnoji.

Znano je, da je koščena moka za nektore poljske in vrtné sadeže izvrsten gnoj. Vendar pa je treba z njo tudi prav ravnati, drugače mnogo njene gnojivne moči v zgubo gre. Koščena moka mora prej, ko se na polje ali vrtné grede raztrosi, nekoliko nagojiti, kar se na sledeči način najbolje godi. Predno se raztrosi, se mora z dobro prstjo tako pomešati, da je moka in prsti jednako veliko. Ta zmes se potem z gnojnico polije tako, da je skoz in skoz kup vlažen, na kar se vse premeče in v kopico nakupiči. Treba je kup z prstjo pokriti in ga na mestu, kamor dež ne more, teden dni pustiti. Potem času se vse razmeče, dobro med seboj pomeša, tako da je vse vkup, kakor rahel mernovlažen prah, ki se da lahko trositi. Če se koščeni moki še nekoliko žaganja ali drobnega konjskega ali ovčjega gnoja primeša je zmes tim boljša, in gnoj se tim preje razkrojiva. Z gnojnico zmes preveč polivati ne kaže, kakor tudi ne vgreji kup večkrat premetati, ker gre tako po nepotrebem veliko gujilca, t. j. gnojivne moči v zgubo.

Sejmovi 18 febr. Brašlovec, Radgona; 19. febr. Gornja Poljskava, Pišcece; 22. febr. Verače, Teharje.

Dopisi.

Iz Celja. (Porotna sodnija) je 18. jan. Franca Lorida nekrivega spoznala, da bi bil on neko pohištvo pri Hajdini blizu Ptuja leta 1874. podžgal, dasiravnó je v Dunajskem Novem mestu obstal, da je tega zločinstva kriv; 23. jan. se je vršila obravnava zoper Tomaža Čelana, posestnika iz Šikole pri Cirkovicah. Obdolžen je bil roparstva in umora. 11. avg. 1877 so peljali Simon Klazine, Jožef Frangeš in Andrej Pernat iz Spodujih Jablan, potem Tomaž Čelan iz Šikole, vejniki v Maribor, ga tam prodali ter denar v gostilnici pri „črnem orlu“ med saboj razdelili. Proti 9. uri zvečer se podajo zopet domú. Pri mostu poleg Hoč pa napade